

Козловська., Г.Б. Розвиток навчальної автономії у системі дистанційного викладання іноземної мови [Текст] / Г.Б. Козловська /Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2018, м. Суми). – Суми: ВД «Ельдорадо», 2018. – С. 120-122.

УДК 307.014.53

Козловська Ганна Борисівна,

доцент кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС» СумДУ, кандидат філологічних наук, доцент

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Доцільність аналізу проблеми навчальної автономії (автономії слухачів) визначається тим фактом, що вона є одночасно центральною та досить складною для вирішення при викладанні іноземної мови дистанційним способом. **Метою** та завданням роботи є визначення оптимальних способів та механізмів втілення концепції автономії слухачів для забезпечення максимально ефективного та комфортного процесу вивчення іноземної мови.

Існує два різних способах вирішення проблеми допомоги студентам розвинути їх здатність до автономії при дистанційному оволодінні іноземною мовою. Перша модель відображає підхід до підготовки слухачів через відповідну, цільову розробку матеріалів курсу. Друга модель направлена на стимулювання слухачів розширити рамки предмету, що вивчається шляхом активного використання мовних ресурсів поза стін класної кімнати, і таким чином використати можливість робити свій власний вибір в процесі навчання.

Адепти першого підходу до вирішення проблеми автономії слухачів в контексті дистанційного навчання пропонують акцентувати увагу на підготовці

студентів до успішного вирішення поставлених задач через розробку цільових завдань, які є частиною навчального курсу. Така стратегія активно використовується у великомасштабних дистанційних мовних курсах. Головна увага надається підбору та розробці учбових матеріалів для самостійної роботи, які допоможуть студентам розвинути вміння, необхідні для автономної роботи. Різні форми підтримки, які "вбудовані" в учбові завдання, націлені на полегшення самостійної роботи та розширення набору навичок, потрібних для дистанційного навчання. Цей підхід розвитку автономії через поступову підготовку слухачів активно та успішно використовується на дистанційних курсах викладання французької, німецької та іспанської мов у Відкритому Університеті Великобританії. Цей університет широко відомий своїми високоякісними дистанційними мовними курсами, досвід яких використовується багатьма учбовими закладами. Велике значення приділяється підтримці в процесі дистанційного навчання. Навчальна програма базується на визнанні та розумінні розриву, який об'єктивно існує між стратегічною компетенцією, необхідною для успішного дистанційного навчання, та наявними навичками, з якими слухачі починають процес вивчення мови дистанційним способом. Домінуючою є точка зору, що не можна виходити з презумпції, нібито слухачі природно обдаровані знаннями та навичками, необхідними для визначення оптимальних механізмів вивчення мови.

Підготовка слухачів у відкритому Університеті Великобританії націлена на те, щоб допомогти слухачам набути ряд навичок та вмінь, які допоможуть їм працювати самостійно. Відносно небагато уваги приділяється можливості вибору студентами що, коли і як їм вивчати в рамках курсу. Існують способи, за допомогою яких на даних курсах реалізується автономія слухачів. Ці способи, серед інших, включають: 1) підготовку, яка є досить цільовою для того, щоб надати студентам можливість вирішувати конкретні проблеми там і тоді, коли вони виникають. Постійні та різноманітні пропозиції щодо доцільних стратегій вирішення проблем подані таким чином, що студенти можуть експериментувати та підбирати ті, які найкраще їм підходять; 2) можливість

для студентів думати та аналізувати те, як вони навчаються в формі щоденника слухача; 3) можливість для само оцінювання, як в ході завдань та вправ, так і через механізми формального оцінювання; 4) можливість для студентів співвідносити те, що вони вивчають з тим, що вони вже знають, у формі завдань по осмисленню мови. Стратегія підготовки студентів в рамках дистанційних мовних курсів розглядається як допоміжний засіб на шляху до більш самостійної роботи. Це спонукає їх розвинути самопізнання, необхідне для вивчення мови в дистанційному контексті. Така форма розвитку автономії допомагає студентам уникнути можливі небажані побічні ефекти вивчення мови в ізольованому середовищі навчання.

Відмінний погляд на незалежність та автономію слухачів лежить в основі філософії функціонування Програми Англійської Мови для Дорослих, запропонованої для дистанційних студентів в Австралії. Головна різниця в тому, що ця програма націлена на тих слухачів, для кого англійська мова – це друга мова спілкування, які живуть в англійськомовному оточенні, і які мають використовувати англійську в багатьох контекстах повсякденного життя. Ця програма має за мету активно залучати слухачів до її формування, до прийняття рішень щодо її змісту та цілей навчання. Таким чином, центральним компонентом цієї програми є не підготовка слухачів, а їх активне залучення. Такий підхід має за основу точку зору, згідно з якою головною рисою автономії є *вибір* та *відповідальність*. Роль викладача – заохочувати та направляти студентів, особливо в плані використання тих навчальних ресурсів, які мають для них особистісну значимість та є частиною їх життєвого середовища.

Отже, слід зазначити, що в сучасних умовах інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору навчальна автономія слухача має забезпечуватися, на нашу думку, шляхом комбінування концепцій незалежності та взаємного контролю. У кожному конкретному випадку, вага та важливість, яка надається тій чи іншій концепції, та баланс між ними відображає більш широкі філософські підходи та припущення про

взаємовідношенням між навчанням та викладанням у дистанційній освіті. На цей баланс також значною мірою впливають характеристики контексту навчання, такі як кількість слухачів курсу, доступ до технологій, та, найважливіше, характеристики самих учасників навчання.